

PLAN VAN AANPAK MENSENHANDEL MEIERIJSTAD

Plan van aanpak en uitvoeringsprogramma
2022

‘Als je de manier waarop je naar dingen kijkt verandert,
veranderen de dingen waar je naar kijkt’

Inhoud

1.	Inleiding	2
2.	Gemeentelijk basisniveau	3
2.1.	De gemeente als signaleerder – De oren en ogen in de samenleving	3
2.2.	De gemeente als regisseur van de integrale aanpak. De spin in het web	4
2.3.	De gemeente als beleidsmaker - De strijd tegen mensenhandel begint met een plan.....	4
2.4.	De gemeente als verantwoordelijke voor de zorg en opvang van slachtoffers.....	5
3.	Doorontwikkeling	6
3.1	Bovenlokaal LIO (lokaal informatie overleg)	6
3.2	Aanpak specifieke doelgroepen	6
3.3	Inzetten op preventie slachtofferschap.....	6
3.4	Voorkomen recidive.....	6
3.5	Monitoring.....	6
4.	Borging	7
5.	Monitoring	7
6.	Evaluatie	7
	Bijlage 1 Meldroute aanpak mensenhandel gemeente Meierijstad	8
	Bijlage 2 Overzicht trainings- en opleidingsaanbod	9
	Bijlage 3 Taken gemeentelijke Aandachtfunctionaris Mensenhandel regio Oost-Brabant	10
	Bijlage 4 Betrokken ketenpartners incl. rol, taken en bevoegdheden	12
	Bijlage 5 Signaalkaarten.....	14

1. Inleiding

Dit plan van aanpak is een aanvulling van het regionale beleidsplan voor de aanpak van mensenhandel en uitbuiting Oost-Brabant. Door een regionale werkgroep is een format voor het regionaal beleid mensenhandel en uitbuiting opgesteld en in april 2021 door de bestuurlijke regiegroep vastgesteld. Het beleidsplan is door het college van Burgemeester en wethouders in het vierde kwartaal van 2021 vastgesteld. Het beleid krijgt een praktische vertaling in het voorliggende plan van aanpak/uitvoeringsprogramma.

De bestrijding van mensenhandel vergt de inzet van een groot aantal actoren uit verschillende domeinen. Gemeenten zijn belangrijke spelers in de lokale en regionale aanpak van mensenhandel. Dit uitvoeringsprogramma zorgt voor een stevige basis en borging van het beleidsplan.

Dit uitvoeringsprogramma bestaat uit twee onderdelen:

1. Gemeentelijk basisniveau: gericht op de korte termijn
2. Doorontwikkeling: gericht op de langere termijn.

2. Gemeentelijk basisniveau

De gemeente Meerijstad heeft de ambitie om in 2022 te voldoen aan het Basisniveau Bestuurlijke Aanpak Mensenhandel. Dit geldt voor de vier onderdelen arbeids-, seksuele- en criminele uitbuiting en orgaanhandel. Om dit basisniveau te behalen, dienen gemeenten aan vier eisen te voldoen:

1. het werken aan een actieve signalering van mensenhandel,
2. het hebben van een aandachtsfunctionaris mensenhandel,
3. het hebben van beleid ten aanzien van de aanpak van mensenhandel,
4. het hebben van een landelijk dekkende zorgcoördinatie voor zorg en opvang van slachtoffers.

2.1. De gemeente als signaleerder – De oren en ogen in de samenleving

Hoe eerder slachtoffers in beeld zijn, hoe eerder en beter er gehandeld kan worden richting zowel slachtoffer als dader. Iedereen kan signalen opvangen, zowel burgers als professionals en deze signalen kunnen ontzettend uiteenlopen. Daarom is het belangrijk dat informatie hierover wordt gedeeld en dat men bewust is van de wijze waarop dit gemeld kan worden.

Actief signaleren gaat via drie pijlers:

1. Burgers en professionals van de gemeente Meerijstad zijn zich bewust van de signalen van mensenhandel en weten wat ze met hun signalen kunnen doen;
2. Medewerkers van gemeente Meerijstad kunnen signalen van mensenhandel herkennen en weten waar ze met deze signalen terecht kunnen;
3. Medewerkers van gemeente Meerijstad gaan actief op zoek naar signalen van uitbuiting.

Pijler 1: Burgers en professionals signaleren

Acties	Eigenaar	Planning	Kosten
1. Informatiepagina op internet voor burgers	IV + COM	Q1/2 2022	-
2. Regionale en lokale communicatie/informatie voor professionals, burgers en bedrijven gericht op de bewustwording en herkenning van signalen	IV + SD + COM	2022	

Pijler 2: Medewerkers van gemeenten signaleren

Acties	Eigenaar	Planning	Kosten
1. Interne meldroute inrichten en communiceren en bekendheid/positie AF	IV + COM	Q1 2022	-
2. Training medewerkers gemeenten*	IV + Regionaal	2022	
3. Mensenhandel krijgt een plek in de online leerlijn ondermijning	IV + Regionaal	Q1 2022	
4. Informatiepagina op intranet voor intern (regionaal afstemmen)	IV + Regionaal	Q1 2022	-
5. Awareness campagne intern	IV + Regionaal	2022	
6. Praktijkervaring delen	IV + VTH + SD	Doorlopend	-

*Q2 2022 starten bewustwordingssessies over ondermijning voor medewerkers van gemeenten in het basisteam de Meerij. Deze trainingen zijn functie gericht en worden verzorgd door de IV'ers van de gemeenten. Mensenhandel is een van de thema's dat hierin wordt opgepakt.

*Lunchsessies over het onderwerp mensenhandel.

Pijler 3: Medewerkers gaan actief op zoek naar signalen

Acties	Eigenaar	Planning	Kosten
1. Reguliere bestuurlijke controles	IV + VTH	Doorlopend	-
2. Risicogestuurde bestuurlijke controles	BIM	Doorlopend	-
3. Praktijkervaring/best practices delen	IV + VTH (regionaal)	Doorlopend	-

2.2. De gemeente als regisseur van de integrale aanpak. De spin in het web

De gemeente is de spil in de integrale aanpak van mensenhandel. Zij staat in contact met ketenpartners en zorgt voor de onderlinge verbinding tussen deze partners. Meierijstad beschikt over veel data en kan bestuurlijke middelen inzetten om op lokaal en regionaal niveau mensenhandel te voorkomen of te frustreren.

Om de aanpak binnen de gemeente Meierijstad te reguleren en signalen te borgen, is het noodzakelijk dat zij beschikt over een aandachtsfunctionaris mensenhandel. Deze functionaris zorgt ervoor dat het onderwerp mensenhandel in de gemeente onder de aandacht wordt gebracht, dat signalen gemeld (kunnen) worden en dat er gehandeld wordt. De aandachtsfunctionaris houdt ook de verbinding met het RIEC en is voorzitter van het lokaal informatie overleg (LIO).

Aandachtsfunctionaris mensenhandel

Acties	Eigenaar	Planning	Kosten
1. Benoemen aandachtsfunctionaris mensenhandel	IV	Q4 2021	-
2. Positie AF borgen in processen	IV + COM	Q1 2022	
3. Bijeenkomst IV/AF mensenhandel Basisteam Meierij (scholing)	Ketenregisseur mensenhandel	Q1 2022	
4. Jaarlijkse bijeenkomst aandachtsfunctionarissen	Ketenregisseur mensenhandel	Doorlopend	

2.3. De gemeente als beleidsmaker - De strijd tegen mensenhandel begint met een plan

De aanpak mensenhandel begint met een plan. In Oost-Brabant is er gekozen voor een regionaal beleid. Hierin staan alle gemeentelijke taken – preventie, signalering, handhaving en zorg – opgenomen. Dit draagt bij aan een sluitende aanpak en door een stevige samenwerking in de regio en met alle betrokken ketenpartners kan een waterbedeffect voorkomen worden.

Gemeentelijk beleid

Acties	Eigenaar	Planning	Kosten
1. Beleid mensenhandel en uitbuiting op niveau van Oost-Brabant	Ketenregisseur Mensenhandel	Q2 2021	-
2. Gemeentelijke vaststelling	IV	Q4 2021	-

Om bestuursrechtelijk op te kunnen treden tegen mensenhandel en daaraan gerelateerde misstanden, is het noodzakelijk dat de lokale regelgeving hiervoor is ingericht. Dit betekent dat gemeente Meierijstad in beeld moeten hebben welke artikelen bijvoorbeeld in de APV moeten staan om dit te realiseren.

Lokale regelgeving			
Acties	Eigenaar	Planning	Kosten
1. Toetsen en advies bestuurlijke handvatten https://vng.nl/sites/default/files/2020-05/handreiking-apv-en-ondermijning.pdf	Veiligheidsplatform IV + Juristen	2022	-
2. Lokaal implementeren advies bestuurlijke handvatten	IV + Juristen	2022	-
3. Bestuurlijk optreden/controleren	IV + BIM	Doorlopend	-
4. APV art. seksinrichtingen prostitutie	IV + Juristen	2018	-
5. Ontwikkelingen wet regulering sekswerkers volgen	Ketenregisseur Mensenhandel	Doorlopend	-
6. Implementatie handhavingsbeleid	VTH + BIM	Regulier	-
7. Plan van aanpak barrières opwerpen (barrièremiddel ccv)	IV + VTH	2022	-

2.4. De gemeente als verantwoordelijke voor de zorg en opvang van slachtoffers van mensenhandel. Een veilige plek voor slachtoffers

De gemeente Meerijstad is vanuit de WMO én vanuit de Jeugdwet organisatorisch en financieel verantwoordelijk voor de zorg en opvang (en andere voorzieningen) voor alle slachtoffers van mensenhandel zolang zij rechtmatig in Nederland verblijven.

Zorgcoördinatie mensenhandel

Slachtoffers in Nederland krijgen te maken met allerlei complexe procedures. Het doel van de zorgcoördinatie is belangenbehartiging en het organiseren van een samenhangend hulp en ondersteuningsaanbod aan (vermoedelijke) slachtoffers van mensenhandel die in de eigen regio verblijven en toeleiding naar de juiste organisatie.

De zorgcoördinator zorgt ervoor dat de juiste procedures worden opgestart en blijft de kwaliteit en voortgang van de hulp en opvang monitoren. De zorgcoördinator bouwt aan een lokaal en regionaal netwerk en voorziet het netwerk van kennis en expertise.

Als gemeente is het belangrijk dat we korte lijnen hebben met de zorg coördinator mensenhandel. Zij hebben kennis, geven voorlichting en advies over casuïstiek. Zij kunnen zorgen voor opvang van slachtoffers en kunnen op de achtergrond stand by staan of in gesprek gaan met slachtoffers na een interventie.

Taken zijn: Optimaliseren van het zorg- en ondersteuningsaanbod in de regio, De coördinatie van de hulpverlening per (vermoedelijk) slachtoffer, Verstrekken van informatie en advies aan professionals en cliënten, Rapportage en terugkoppeling aan Comensha.

In Oost-Brabant is er regiodekkende zorgcoördinatie actief.

Zorgcoördinatie			
Acties	Eigenaar	Planning	Kosten
1. Aanstellen zorgcoördinator (reeds gerealiseerd)	Regionaal	-	-
2. Zorgconvenant vaststellen	IV + SD	2022	-
3. Monitoring zorgcoördinatie	Regionaal	Doorlopend	-
4. Aansluiting AVE	IV + SD	Doorlopend	

3. Doorontwikkeling

In 2022 wordt in samenwerking met het sociaal domein en veiligheid gekeken hoe het plan van aanpak 2023 vormgegeven kan worden. In 2023 ligt de focus op preventie en het betrekken van onze (zorg)professionals. Hierin is ook aandacht voor onderstaande thema's.

3.1 Bovenlokaal LIO (lokaal informatie overleg)

Lokale en regionale trends, ontwikkelingen en knelpunten signaleren (en waar mogelijk daarop acteren). Verantwoordelijke coördinator BIM, aandachtsfunctionaris mensenhandel en ketenregisseur Mensenhandel. Planning: 2022

3.2 Aanpak specifieke doelgroepen

Denk aan groepen als mensen met een licht verstandelijke beperking, buitenlanders die de Nederlandse taal niet machtig zijn, loverboys, jongens in de prostitutie, criminele familienetwerken etc. Het is dan ook belangrijk dat wordt ingezet op deze doelgroepen om zo mensenhandel en uitbuiting te voorkomen. Planning: 2023

3.3 Inzetten op preventie slachtofferschap

Weerbaarheid, preventieprogramma scholen vooral onder LVB jeugd, preventie onder sekswerkers, preventie arbeidsmigranten en dergelijke. Planning: 2023

3.4 Voorkomen recidive

Het voorkomen dat daders opnieuw de fout in gaan is een belangrijk speerpunt van de aanpak van mensenhandel, maar op dit moment is er geen inzicht in hoe vaak dit gebeurt. Daarom beveelt de Nationaal Rapporteur de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid aan om te (laten) onderzoeken hoe vaak daders van de verschillende mensenhandel vormen recidiveren. Planning: 2023

3.5 Monitoring

De wens is om meer zicht te krijgen in de aard en omvang van de problematiek in ons basisteam. Hiervoor moet er eenduidig geregistreerd worden bij voorkeur in een systeem. Op die wijze kunnen trends en ontwikkelingen eerder worden signaleerd. Planning: 2023

4. Borging

Door de acties uit dit uitvoeringsplan uit te voeren, sluiten we aan bij lokale structuren. Daarnaast trainen we niet alleen in de AF's maar in de gehele gemeentelijke organisatie. Tevens is het thema mensenhandel geborgd in het regionale en lokale integrale veiligheidsplan.

5. Monitoring

Binnen basisteam de meierij wordt bijgehouden hoeveel signalen mensenhandel binnenkomen en worden deze gecategoriseerd. Deze worden regionaal voorgelegd aan de ketenregisseur mensenhandel.

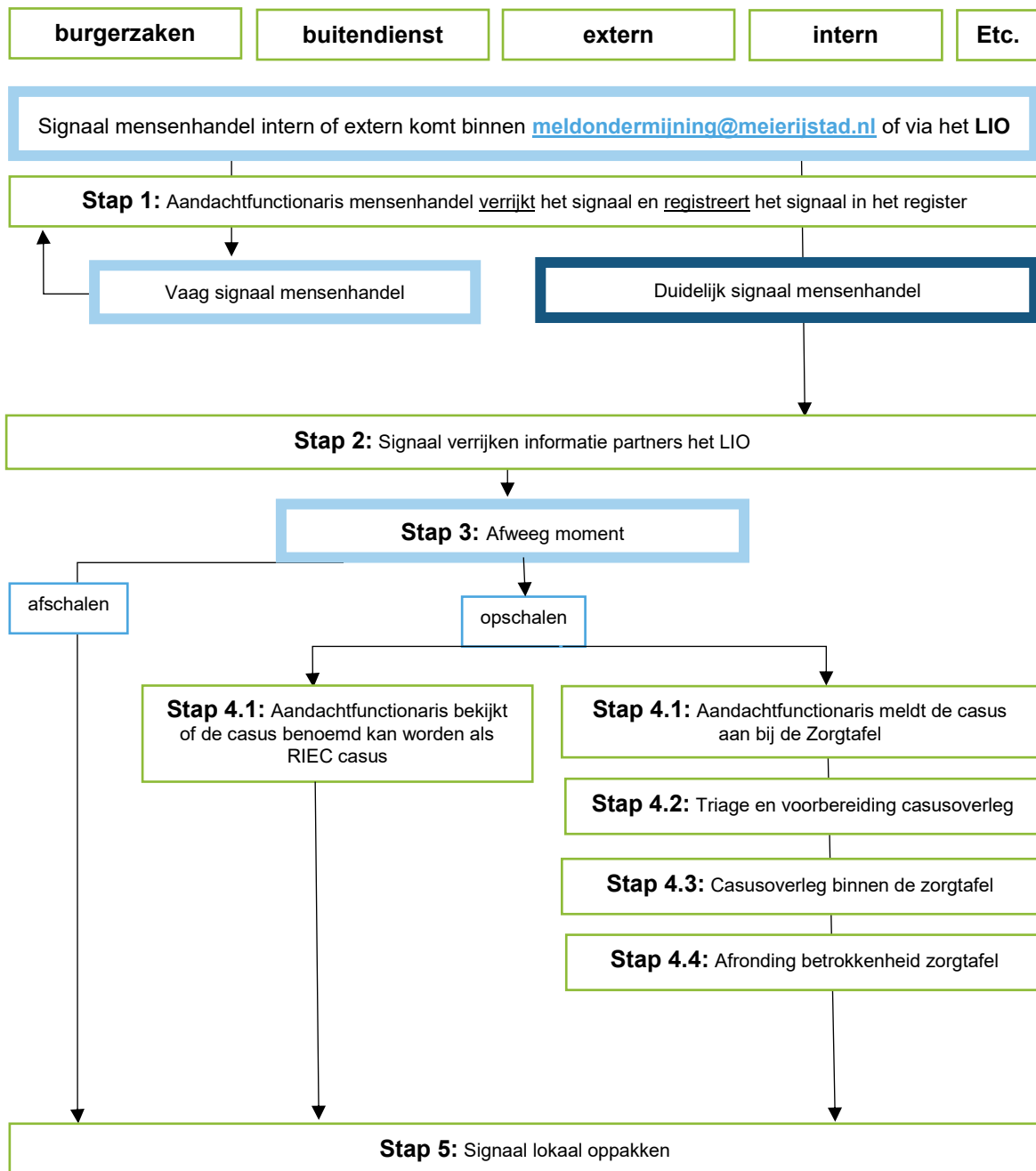
Monitoring			
Acties	Eigenaar	Planning	Kosten
Format ontwikkelen voor monitoring	Regionaal	2022	-

6. Evaluatie

Zoals beschreven in het beleidsplan Mensenhandel zal er periodiek een evaluatie van zowel het beleid als de uitvoering worden uitgevoerd. Daarbij wordt ook de aanpak van de casuïstiek geëvalueerd. Bij de evaluatie wordt zowel het zorg- als veiligheidsdomein betrokken.

Deze evaluatie geeft input voor het plan van aanpak 2023. Daarin komen onder meer de preventie activiteiten en inzet van onze sociaal domein partners aan de orde.

Bijlage 1 Meldroute aanpak mensenhandel gemeente Meerijstad

Bijlage 2 Overzicht trainings- en opleidingsaanbod

Kennis over mensenhandel (en specifiek: hoe men mensenhandel kan signaleren) en over de middelen die een gemeente kan inzetten om mensenhandel tegen te gaan kan op verschillende manieren worden verkregen.

In het tweede kwartaal van 2022 starten er bewustwordingstrainingen ondermijning voor gemeente medewerkers in het basisteam de Meerij. Deze trainingen zijn functie gericht en worden verzorgd door de IV'ers van de gemeenten. Mensenhandel is een van de thema's dat hierin wordt opgepakt.

De Ketenregisseur Mensenhandel biedt de Aandachtsfunctionarissen Mensenhandel (AF) aan om ambtenaren te komen trainen. Met de verschillende partners uit het netwerk kan er gratis en op maat training worden gegeven over bijvoorbeeld: mensenhandel algemeen, de rol van de AF, signalen mensenhandel herkennen, bestuurlijke maatregelen, etc. Het is dan wel aan de AF om te inventariseren wie (welke medewerkers / welke werkateliers) getraind moeten worden, waar behoefte aan is en wat het basisniveau is van de medewerkers. Ook is train-de-trainer een optie, waarbij de AF zo wordt getraind dat hij/zij collega medewerkers kan trainen.

De volgende landelijke partners of websites kunnen ook voorzien in training en opleiding:

- Het CCV biedt e-learnings aan: <https://hetccv.nl/onderwerpen/mensenhandel/e-learnings-signalering-mensenhandel/>
- CoMensha biedt training en voorlichting aan: <https://www.comensha.nl/mensenhandel-academy/trainingen-algemeen/trainingen-door-comensha/>
- FairWork biedt training aan voor beleidsmakers, aandachtsfunctionarissen mensenhandel en uitvoerenden met burgercontact: <https://www.fairwork.nu/trainingen-voor-gemeenten/>
- Tool speciaal voor mensen in jeugdzorg, strafrechtketen, politie, speciaal onderwijs, wijkwerkers en ouders: <https://publicaties.zonmw.nl/gewoon-bijzonder/justitieprojecten/nieuwe-tool-signaleert-mogelijke-slachtoffers-loverboys/>
- Helse liefde: Gericht op loverboy problematiek, eer gerelateerd geweld en huiselijk geweld
- Koraal groep: Trainingen gericht op LVB doelgroep
- Rode kruis (trainingen voornamelijk gericht op jongere en buitenlandse slachtoffers) Voorlichting op AZC, Trainen medewerkers AZC, E-module mensenhandel. docenten training (middelbare school), training toolkit ongedocumenteerden.
- Lumens: Training mensenhandel en hulpverlening aan slachtoffers (SKJ)
- Fier: Trainingen gericht op begeleiden van slachtoffers MH
- Humanitas ESSM: Specifiek gericht op sekswerkers die vrijwillig werken. Training: Hulp en zorg aan sekswerkers
- Zorgpartijen kunnen ook voorgelicht of getraind worden. In de regio en landelijk is aanbod aanwezig. Vragen hierover kunnen opgepakt worden met de zorgcoördinator mensenhandel.

Bijlage 3 Taken gemeentelijke Aandachtfunctionaris Mensenhandel regio Oost-Brabant

De aandachtsfunctionaris Mensenhandel (hierna AF)

Iedere gemeente heeft een AF die als contactpersoon mensenhandel / themahouder kan worden gezien voor de gemeente intern, maar ook voor partners buiten de gemeente. Ieder gemeente heeft minimaal één AF. Doorgaans is een medewerker van de afdeling veiligheid of van de afdeling zorg de AF (mensenhandel heeft altijd een dader en altijd een slachtoffer). In de praktijk komt voor dat er vaak twee AF's per gemeente zijn, of dat bijvoorbeeld medewerker van afdeling zorg de AF is, maar schakelt / een buddy heeft bij de afdeling veiligheid waarmee de AF samen het onderwerp behandelt en beheert. Het advies is om de aandachtsfunctionaris door het college te laten aanwijzen.

Of een gemeente voor één of twee AF's kiest en uit welk domein deze persoon komt kan het beste per gemeente worden bepaald. Wel is het goed om de volgende kwaliteiten in overweging te nemen bij het bepalen / aanwijzen van een AF:

Kwaliteiten

De AF heeft affiniteit met het onderwerp. Uit de praktijk blijkt dat persoonlijke interesse bijdraagt aan de ontwikkeling van het thema binnen de gemeente. Daarnaast is handig, meer zeker niet noodzakelijk, dat een AF presenteer / trainingsvaardigheden heeft. Wanneer nodig kan de AF zelf (nieuwe) collega's trainen op bijvoorbeeld het herkennen van signalen mensenhandel.

Taken

De AF onderhoudt het thema mensenhandel binnen (en voor) de gemeente. Bijvoorbeeld door:

- Aan te sluiten bij team overleggen eens in de zoveel tijd, daar het thema agenderen, kijken of er vragen zijn binnen dat team over het thema, moeten er medewerkers getraind worden op het kunnen signaleren, ...
- Medewerkers te trainen op het kunnen signaleren van mensenhandel
- Lokale, regionale en landelijke trends te volgen Bij te blijven met relevante publicaties. Kijk hiervoor ook op de website van het Regiobureau Integrale Veiligheid Oost-Brabant: www.rivob.nl onder het kopje 'mensenhandel'.
- Tevens is de AF zich er van bewust dat het thema mensenhandel onzichtbaar en onbekend kan zijn bij collega's.
- Verbinding zorg (o.a. contact met zorgcoördinator mensenhandel) en veiligheid (o.a. contact met blauw en opsporing).

De AF zorgt voor bekendheid van zijn/haar functie binnen de gemeente. Bijvoorbeeld door:

- Het uitdelen van visitekaartjes of op intranet bij jouw werkzaamheden vermelden dat je AF bent en hoe mensen je kunnen bereiken.
- Aan te sluiten bij team overleggen
- Nieuwe collega's te wijzen op de functie van AF

De AF monitort en adviseert wanneer de gemeente actie moet ondernemen. Bijvoorbeeld:

- Gemeenteambtenaren (zelf of laten) trainen op het kunnen signaleren van mensenhandel (inclusief herhaaltraining)
- Controle op vergunning
- Huisbezoek
- Actieweek

De AF is bekend met bestuurlijke maatregelen om mensenhandel tegen te gaan.

- Is bekend met de diversie barrièremodellen;
- De AF is de aangewezen persoon om het bestuur te adviseren over de te in te zetten maatregelen (en de gehele aanpak van mensenhandel)

De AF is bekend met het netwerk experts mensenhandel (zie bijlage 3), in het bijzonder de Zorgcoördinator Mensenhandel voor ondersteuning van (mogelijke) slachtoffers mensenhandel.

Signalen mensenhandel

De AF is het aanspreekpunt voor (mogelijke) signalen mensenhandel. Het volgende stappenplan (zie tevens bijlage 1) kan worden aangehouden voor de AF bij signalen mensenhandel:

1. Een ambtenaar van de gemeente (vaak een baliemedewerker of toezichthouder) vangt een signaal op (nog onduidelijk wat voor signaal dit is) en wil het signaal doorgeven aan de daarvoor verantwoordelijke persoon: de AF.
2. De AF verzamelt het signaal / de signalen van de gemeenteambtenaren en verrijkt de informatie zo mogelijk met adresgegevens, eventueel eerder opgelegde sancties en andere relevante zaken.
3. Nu volgen twee opties voor de AF:
 - I. Bij zuivere signalen mensenhandel moet de AF contact opnemen met politie, team AVIM en/of ISZW daarna (eventueel) met de betreffende Zorgcoördinator Mensenhandel (zie gegevens in bijlage 3).
 - II. Blijft het signaal na verrijking vaag en ontstaat twijfel of het wel of geen mensenhandel is, dan kan de AF alsnog in overleg gaan met politie, team AVIM of de Zorgcoördinator Mensenhandel.

Uitgangspunt is dat ieder (zorgelijk) signaal gewoon besproken moet worden en niet mag blijven liggen binnen een gemeente. Het netwerk van experts mensenhandel is er ook voor om de gemeente bij dit soort zaken te ontlasten

4. De AF vraagt bij overdacht van het signaal aan (een van) de bovenstaande partner(s) om een terugkoppeling.
5. De AF koppelt terug richting de ambtenaar van de gemeente die melding had gedaan wat er met het signaal is gedaan of nog gaat gebeuren. In de praktijk blijkt dat dit terugkoppelen motiverend werkt voor ambtenaren om blijven te melden. Het kan voorkomen dat heldere terugkoppeling uitblijft als bijvoorbeeld de politie besluit om een strafrechtelijk onderzoek te starten. Als aanspreekpunt voor (mogelijke) signalen is het van belang dat de AF nadenkt op welke wijze hij/zij signalen mensenhandel ontvangt: wat is de interne meldroute? Het advies is om altijd aan te sluiten bij de bestaande structuren binnen de gemeente. Enkele opties: direct naar het e-mailadres of melden bij een gemeentelijk (ondermijning)meldpunt.

Bijlage 4 Betrokken ketenpartners incl. rol, taken en bevoegdheden

Aandachtsfunctionaris Mensenhandel (zie tevens bijlage 2)

- Aanspreekpunt binnen gemeente;
- Adviserend richting bestuur;
- Signalen intern opwerken;
- Thema onderhouden door gehele gemeente;
- Kent de ketenpartners;
- (nieuwe) Collega's trainen.

Gemeenten regio Oost-Brabant

- Regierol op aanpak mensenhandel;
- Zorg slachtoffers mensenhandel (zie zorgcoördinator);
- Mensenhandel signaleren;
- Barrières opwerpen (zie barrièremodel);
- Vervullen rol van aandacht functionaris (zie bijlage 2);
- Vergunningen controleren
- Preventie

Belastingdienst

- Het toepassen van sanctiemaatregelen;
- Misdaad of fraude melden per thema:
https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/standaard_functies/prive/contact/fraude_misdaad_en_misstanden_melden/fraude_misdaad_en_misstanden_melden

Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)

- Signalen mensenhandel doorzetten naar opsporingsinstanties;
- Verantwoordelijk voor uitvoering Verblijfsregeling Mensenhandel;
- 088-0430430 (landelijk)

Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ISZW)

- Toezicht op arbeidsomstandigheden en slecht werkgeverschap;
- Strafrechtelijk onderzoek uitvoeren naar arbeidsuitbuiting;
- Regio Oost-Brabant: 0800-5151 (om anoniem melding te doen);
- Team Spoedeisende inzet ISZW (070-3334180).

Ketenregisseur Mensenhandel

- Regie houden op keten;
- Regionale activiteiten / initiatieven ontplooiën;
- Gemeenten ondersteunen in bestuurlijke aanpak mensenhandel;
- Verbinding houden met andere regio's en landelijke partners;
- Landelijke ontwikkelingen vertalen naar de regio;
- Contactpersoon in november 2021: Lotte Niederer

Koninklijke Marechaussee (KMar)

- Treedt op als grenspolitie voor grensoverschrijdende mensenhandel;
- Signalen onderzoeken en opvolgen (aanhouding);
- Slachtoffers doorverwijzen;
- 0800-1814 (landelijk) of regionaal via Ketenregisseur Mensenhandel.

Lokale zorg- en welzijnsinstanties Meerijstad

Indien betrokkene begeleiding en ondersteuning nodig heeft, kan contact opgenomen worden met klantmanagers toegang van de gemeente Meerijstad, via: 14 0413. Met de betrokkene wordt afgestemd welke ondersteuning passend is, hierbij kunnen bijvoorbeeld de volgende partijen ingeschakeld worden:

- Ons Welzijn
- Welzijn de Meerij
- Wijk-GGD
- Centrum voor Trajecten en Bemoeizorg
- Farent
- Stichting MEE
- Lumens
- GGZ

Openbaar Ministerie

- (Pre)opsporing;
- Vervolgging daders mensenhandel.

Politie, team AVIM (Afdeling Vreemdelingen Identificatie en Mensenhandel)

- Direct optreden bij een acuut vermoeden van mensenhandel (doorlaatverbod);
- Strafrechtelijk onderzoek naar mensenhandel en andere vormen van Migratiecriminaliteit;
- Controle van de prostitutiebranche op illegaliteit, minderjarigheid en dwang; eenheid Oost-Brabant, Frontoffice team mensenhandel: Telefoon: 088-9630320 (ma t/m vr 08:00 uur – 16:30 uur);
- Buiten kantooruren 0900-8844 E-mail: mensenhandel.avim.oost-brabant@politie.nl

Politie, wijkagent

Taskforce-RIEC

- Partners ondersteunen bij de aanpak van georganiseerde criminaliteit en ondermijning;
- Samenwerking stimuleren;
- Overheid en maatschappij weerbaarder maken;

Zorgcoördinator Mensenhandel

- Het behartigen van de belangen slachtoffers mensenhandel en uitbuiting;
- het organiseren van een samenhangend hulp- en ondersteuningsaanbod voor slachtoffers.

Voor de Meerij is de zorgcoördinatie voor slachtoffers mensenhandel ondergebracht bij:

- Maatschappelijke Opvang (MO) Den Bosch: info@modenbosch.nl of 073-6139225
Contactpersoon in november 2021: Janneke van Gijs 06-82467153 en Ina Koomen

Bijlage 5 Signaalkaarten

SIGNALENKAART MENSENHANDEL

ARBEIDSUITBUITING

Deze kaart is voor professionals die werken met kwetsbare personen. De signalenkaart helpt om signalen van mensenhandel inzichtelijk te maken en beschrijft hoe te handelen.

Mensenhandel is het werven, vervoeren, overbrengen, opnemen of huisvesten van een persoon met gebruik van dreiging, geweld of dwang en met het doel die persoon uit te buiten. Er zijn vier categorieën van mensenhandel: seksuele uitbuiting, criminele uitbuiting, arbeidsuitbuiting en gedwongen orgaan- verwijdering. Bij minderjarigen (18-) is het gebruik van dwang niet nodig om van mensenhandel te spreken.

- Heeft eigen paspoort of ID niet in het bezit;
- Is illegaal in Nederland;
- Met valse beloften naar Nederland gehaald;
- Een hoge schuld aan de werkgever moeten betalen;
- Te weinig betaald krijgen, niet uitbetaald worden of betaling wordt uitgesteld;
- Niet kunnen beschikken over het geld op de eigen bankrekening;
- Worden mishandeld, gechanteerd, gedwongen of bedreigd;
- Fysiek geweld, of dreigen daarmee, tegen de werknemer;
- In een bedrijfspand of op het bedrijfsterrein wonen, of anderszins slecht zijn gehuisvest;
- Lange werkdagen moeten maken, heeft geen recht op pauzes, vrije dagen of vrije tijd;
- Persoon maakt angstige indruk en ontwijkt de professional.
- Heeft geen arbeidsovereenkomst, arbeidsvoorwaarden zijn slecht gedefinieerd of de overeenkomst is opgesteld in een taal die de werknemer niet machtig is;
- Tewerkstelling in een andere sector of onder andere omstandigheden dan af gesproken;
- Regelt eigen vervoer niet zelf of weet niet wat de woon-werk route is;
- Meervoudige afhankelijkheid. Bijvoorbeeld afhankelijk van de werkgever voor onderdak, eten, banen voor familieleden of andere behoeften;
- Is sociaal geïsoleerd en/of werkt op geïsoleerde plekken;
- Mag niet of nauwelijks contact onderhouden met de buitenwereld;
- Woont met veel andere mensen samen;
- Doet gevaarlijk of ongezond werk;
- Vertoont tekenen van lichamelijk letsel;

Arbeidsuitbuiting is als een persoon zich beschikbaar heeft gesteld voor werk of diensten maar uiteindelijk onder dreiging van geweld, misleiding of dwang deze werkzaamheden moet blijven verrichten, zonder hiervoor enige vergoeding te ontvangen. Arbeidsuitbuiting is meer dan slecht werkgeverschap of slechte huisvesting: de Nederlandse jongen met een verstandelijke beperking die huishoudelijke taken moet doen zonder vergoeding, slaapt in een schuurtje en wordt mishandeld. Een vrouw uit China, illegaal, werkt 15 uur per dag in een salon, woont in een ruimte op haar werk. In allerlei sectoren komt deze vorm van uitbuiting voor. Denk bijvoorbeeld aan de horeca, schoonmaakbranche, distributiecentra, bouwsector en land- en tuinbouw.

Hoe te handelen

Signalen komen vaak op meerdere plekken binnen. Daarom is het belangrijk om met organisaties samen te werken. Ga een gesprek niet uit de weg en vraag advies of ondersteuning bij professionals met kennis over mensenhandel. Besef dat slachtoffers zich vaak niet herkennen als slachtoffer omdat onder andere de verdiensten vaak hoger zijn dan die zij in hun thuisland krijgen.

Wat kunt u doen als u een (mogelijk) slachtoffer signaleert in de regio Noordoost Brabant?

Stap 1. Breng de signalen in kaart.

Probeer zoveel mogelijk concrete signalen te verzamelen.
Raadpleeg betrokken professionals.

Stap 2. Overleg met een collega en volg interne procedures.

Raadpleeg een externe deskundige voor tips en adviezen.

- 0800-2000 raadpleeg Veilig Thuis. Zij kunnen anoniem info en advies geven en helpen bij eventuele vervolgstappen (24/7 bereikbaar).
- 073-6139225 raadpleeg de Zorgcoördinator mensenhandel.
- 0800-5151 raadpleeg de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ISZW). Dit kan ook anoniem (<https://www.inspectieszw.nl/melden/arbeidsuitbuiting>).
- 0900-8844 voor niet spoedeisende zaken, vragen naar het basisteam van de Politie.

Stap 3. Indien mogelijk: ga in gesprek met het vermoedelijke slachtoffer van arbeidsuitbuiting.

- Waarborg de veiligheid (overleg intern en met de cliënt zelf wat hierin nodig is en overleg naar behoefte met politie, ISZW, Veilig Thuis of de zorgcoördinator mensenhandel);
- Neem de tijd;
- Persoonlijke benadering en wees oprecht; maak geen verwijten;
- Wees neutraal en transparant. Beloof nooit dingen die je niet waar kan maken;
- Word niet boos om leugens/manipulatief gedrag (overlevingsstrategie);
- Wees ervan bewust dat familieleden of naasten in land van herkomst bedreigd kunnen worden;
- Vraag altijd of cliënt jou begrijpt (taal), schakel eventueel een tolk in;
- Let op culturele factoren (bijv. angst voor politie).

Stap 4. Maak een weging van aard, ernst en risico's.

Maak een afweging of hier sprake is van structurele of acute onveiligheid.
Overleg met Veilig Thuis.

Stap 5. Meld bij Veilig Thuis indien er sprake is van, of vermoedens zijn van, structurele of acute onveiligheid binnen een afhankelijkheidsrelatie én organiseer hulpverlening.

Zorgcoördinator mensenhandel 's-Hertogenbosch e.o.

Onze zorgcoördinator heeft specialistische kennis op het gebied van procedures en kennis van het hulp- en ondersteuningsaanbod voor slachtoffers van mensenhandel in onze regio. De zorgcoördinator werkt bij de Maatschappelijke Opvang Den Bosch en is te bereiken via 073-6139225.

Bij spoed of een verdachte situatie bel 112.

Of Meld Misdaad Anoniem via 0800-7000 (www.meldmisdaadanoniem.nl).

SIGNALENKAART MENSENHANDEL

CRIMINELE UITBUITING

Deze kaart is voor professionals die werken met kwetsbare personen. De signalenkaart helpt om signalen van mensenhandel inzichtelijk te maken en beschrijft hoe te handelen.

Mensenhandel is het werven, vervoeren, overbrengen, opnemen of huisvesten van een persoon met gebruik van dreiging, geweld of dwang en met het doel die persoon uit te buiten. Er zijn vier categorieën van mensenhandel: seksuele uitbuiting, criminele uitbuiting, arbeidsuitbuiting en gedwongen orgaan- verwijdering. Bij minderjarigen (18-) is het gebruik van dwang niet nodig om van mensenhandel te spreken.

• Heeft eigen paspoort of ID niet in het bezit; • Is illegaal in Nederland; • Heeft geen beschikking over eigen diensten; • Heeft onverklaarbare schulden; • Drugs of gestolen spullen gevonden, zonder voorgeschiedenis in het criminele circuit; • Trekt zich terug en/of verbreekt sociale contacten; • Heeft plotseling nieuwe contacten;	• Sprake van ongelijke relatie met familielid of vriend; • Wordt gechanteerd of familie wordt bedreigd; • Dreiging met geweld; • Heeft lichamelijk letsel; • Bedelt op straat; • Spreekt de Nederlandse taal niet of is analfabeet; • Wordt opgehaald en gebracht (woon-werk) en/of weet niet wat de route is.

Bij criminele uitbuiting gaat het om het dwingen van een persoon tot het plegen van strafbare feiten. Een tiener die onder druk van een criminele groep drugs moet verkopen of winkeldiefstallen moet plegen. Een meisje dat door haar vriend wordt gedwongen om abonnementen af te sluiten. Een migrant die gedwongen wordt om zakken te rollen of te bedelen.

Het verschil tussen criminele uitbuiting en de andere uitbuitingsvormen is dat het slachtoffer vaak in beeld komt als pleger van een strafbaar feit waardoor slachtofferschap verborgen ligt.

Hoe te handelen

Signalen komen vaak op meerdere plekken binnen. Daarom is het belangrijk om met organisaties samen te werken. Ook als het slachtoffer zichzelf als dader ziet, is het belangrijk om uitbuiting te kunnen signaleren. Ga een gesprek niet uit de weg en vraag advies of ondersteuning bij professionals met kennis over mensenhandel. Betrek de politie vroegtijdig en ga niet zelf op onderzoek uit.

Wat kunt u doen als u een (mogelijk) slachtoffer signaleert in de regio Noordoost Brabant?

Stap 1. Breng de signalen in kaart.

Probeer zoveel mogelijk concrete signalen te verzamelen.
Raadpleeg betrokken professionals.

Stap 2. Overleg met een collega en volg interne procedures.

Raadpleeg een externe deskundige voor tips en adviezen.

- **0800-2000** raadpleeg Veilig Thuis. Zij kunnen anoniem info en advies geven en helpen bij eventuele vervolgstappen (24/7 bereikbaar).
- **073-6139225** raadpleeg de Maatschappelijke Opvang Den Bosch, team Mensenhandel en Prostitutie of de Zorgcoördinator mensenhandel.
- **0900-8844** voor niet spoedeisende zaken, vragen naar het basisteam van de Politie of afdeling AVIM (Afdeling Vreemdelingenpolitie Identificatie en Mensenhandel).

Stap 3. Indien mogelijk: ga in gesprek met het vermoedelijke slachtoffer van criminele uitbuiting.

Uitgangspunt is om zoveel mogelijk samen met de cliënt te doen.

- Waarborg de veiligheid (overleg intern en met de cliënt zelf wat hierin nodig is en overleg naar behoefte met het basisteam van de Politie of Veilig Thuis);
- Neem de tijd;
- Wees neutraal en transparant. Beloof nooit dingen die je niet waar kan maken;
- Persoonlijke benadering en wees oprecht; maak geen verwijten;
- Word niet boos om leugens/manipulatief gedrag (overlevingsstrategie);
- Let op culturele factoren (bijvoorbeeld voodoo, angst voor politie);
- In geval van een minderjarige, vraagt dit ook betrokkenheid van ouders/voogd.

Stap 4. Maak een weging van aard, ernst en risico's.

Maak een afweging of hier sprake is van structurele of acute onveiligheid.
Overleg met Veilig Thuis.

Stap 5. Meld bij Veilig Thuis indien er sprake is van, of vermoedens zijn van, structurele of acute onveiligheid binnen een afhankelijkheidsrelatie én organiseer hulpverlening.

Zorgcoördinator mensenhandel 's-Hertogenbosch e.o.

Onze zorgcoördinator heeft specialistische kennis op het gebied van procedures en kennis van het hulp- en ondersteuningsaanbod voor slachtoffers van mensenhandel in onze regio. De zorgcoördinator werkt bij de Maatschappelijke Opvang Den Bosch en is te bereiken via 073-6139225.

Bij spoed of een verdachte situatie bel 112.

Of Meld Misdaad Anoniem via 0800-7000 (www.meldmisdaadanoniem.nl).

SIGNALENKAART MENSENHANDEL

SEKSUELE UITBUITING

Deze kaart is voor professionals die werken met kwetsbare personen. De signalenkaart helpt om signalen van mensenhandel inzichtelijk te maken en beschrijft hoe te handelen.

Mensenhandel is het werven, vervoeren, overbrengen, opnemen of huisvesten van een persoon met gebruik van dreiging, geweld of dwang en met het doel die persoon uit te buiten. Er zijn vier categorieën van mensenhandel: seksuele uitbuiting, criminele uitbuiting, arbeidsuitbuiting en gedwongen orgaan- verwijdering. Bij minderjarigen (18-) is het gebruik van dwang niet nodig om van mensenhandel te spreken.

- Heeft eigen paspoort of ID niet in het bezit;
- Illegaal in Nederland;
- Wordt altijd vergezeld door iemand, rond gereden, gehaald/gebracht (beperking van bewegingsvrijheid);
- Werkt op geïsoleerde plekken of in slechte omstandigheden;
- Drugs- of alcoholverslaving, middelen-misbruik;
- Beschikt over veel geld, moet geld afstaan, heeft ineens hoge schulden;
- Krijgt veel telefoontjes, beschikt over meerdere telefoons;
- Staat onder druk en is mogelijk chantabel (bijvoorbeeld met filmpjes/naaktmateriaal);
- Machtsmisbruik/ misbruik maken van de kwetsbare positie;
- Isolatie van familie en vrienden, opeens veel nieuwe contacten;
- Bedreiging van het slachtoffer of familieleden;
- Gebruik van geweld, creëren van angst;
- Werkt voor te lage prijs en/of zonder condoom. Lange dagen moeten maken, geen klanten mogen weigeren. Door moeten werken bij ziekte of zwangerschap;
- Sterk veranderend uiterlijk (borstvergroting, verandering kleding, tatoeages);
- Ziet er ongezond uit (moe, vermagerd, zelfverwonding, sporen van mishandeling);
- Heeft lichamelijke klachten of vage uitleg over verwondingen (bijvoorbeeld buikpijn, anale/vaginale klachten, eetproblemen, SOA's);
- Vertoont ander gedrag op verschillende plekken;
- Liegen of vertonen van sociaal wenselijk gedrag;
- Trekt zich terug, stiller of gesloten;
- Wisselend qua emoties, stemmingswisselingen;
- Obsessie met seks, angst voor lichamelijk contact, veel kennis op gebied van seksualiteit;
- Er zijn thuis en op school problemen (weglopen, spijbelen, slechte schoolprestaties);
- Gemakkelijk te beïnvloeden;
- Heeft beperkte opleiding, is analfabeet of spreekt/begrijpt de taal niet;
- LVB-problematiek (signaleringsindicatoren LVB-slachtoffers: <https://11vb.nl/>).

We spreken van seksuele uitbuiting als iemand wordt gedwongen om seksuele diensten te verlenen met of voor een derde tegen betaling. Denk aan een meisje die verliefd wordt op iemand die haar uiteindelijk, door manipulatie en chantage, dwingt om seks te hebben met andere mannen voor geld (bijvoorbeeld een loverboy). Een jongen die uit zijn thuisland is gevlucht en gedwongen wordt in de prostitutie te werken. Uitbuiting binnen de prostitutie is de meest voorkomende vorm van seksuele uitbuiting. Daarnaast kan ook gedacht worden aan onder dwang verrichten van seksuele dienstverlening in de porno-industrie, hotels, massagesalons, entertainmentsector of via de webcam.

Hoe te handelen

Jongens, meisjes en transgenders kunnen slachtoffer worden van seksuele uitbuiting. Ga een gesprek niet uit de weg en vraag advies of ondersteuning bij professionals met kennis over mensenhandel. Begeleiding bieden aan mannen vraagt iets anders dan aan vrouwen of een transgender. Stigma bij mannen is groter en het duurt langer voordat zij vertrouwen hebben in de hulpverlener. Betrek de politie vroegtijdig en ga niet zelf op onderzoek uit.

Wat kunt u doen als u een (mogelijk) slachtoffer signaleert in de regio Noordoost Brabant?

Stap 1. Breng de signalen in kaart.

Probeer zoveel mogelijk concrete signalen te verzamelen.
Raadpleeg betrokken professionals.

Stap 2. Overleg met een collega en volg interne procedures.

Raadpleeg een externe deskundige voor tips en adviezen.

- **0800-2000** raadpleeg Veilig Thuis. Zij kunnen anoniem info en advies geven en helpen bij eventuele vervolgstappen (24/7 bereikbaar).
- **073-6139225** raadpleeg de Maatschappelijke Opvang Den Bosch, team Mensenhandel en Prostitutie of de Zorgcoördinator mensenhandel.
- **0900-8844** voor niet spoedeisende zaken, vragen naar het basisteam van de Politie of afdeling AVIM (Afdeling Vreemdelingenpolitie Identificatie en Mensenhandel).

Stap 3. Indien mogelijk: ga in gesprek met het vermoedelijke slachtoffer van criminele uitbuiting.

Uitgangspunt is om zoveel mogelijk samen met de cliënt te doen.

- Waarborg de veiligheid (overleg intern en met de cliënt zelf wat hierin nodig is en overleg naar behoefte met politie of Veilig Thuis);
- Neem de tijd;
- Wees neutraal en transparant. Beloof nooit dingen die je niet waar kan maken;
- Persoonlijke benadering en wees oprecht; maak geen verwijten;
- Vriendje niet afkraken, hij is haar alles (geweest);
- Word niet boos om leugens/manipulatief gedrag (overlevingsstrategie);
- Let op culturele factoren (bijvoorbeeld voodoo, angst voor politie, schaamte, eer gerelateerd);
- Open houding over het thema seksualiteit; (h)erken je eigen normen en waarden;
- In geval van een minderjarige, vraagt dit ook betrokkenheid van ouders/voogd.

Stap 4. Maak een weging van aard, ernst en risico's.

Maak een afweging of hier sprake is van structurele of acute onveiligheid.
Overleg met Veilig Thuis.

Stap 5. Meld bij Veilig Thuis indien er sprake is van, of vermoedens zijn van, structurele of acute onveiligheid binnen een afhankelijkheidsrelatie én organiseer hulpverlening.

Zorgcoördinator mensenhandel 's-Hertogenbosch e.o.

Onze zorgcoördinator heeft specialistische kennis op het gebied van procedures en kennis van het hulp- en ondersteuningsaanbod voor slachtoffers van mensenhandel in onze regio. De zorgcoördinator werkt bij de Maatschappelijke Opvang Den Bosch en is te bereiken via 073-6139225.

Bij spoed of een verdachte situatie bel 112.

Of Meld Misdaad Anoniem via 0800-7000 (www.meldmisdaadanoniem.nl).